

2020

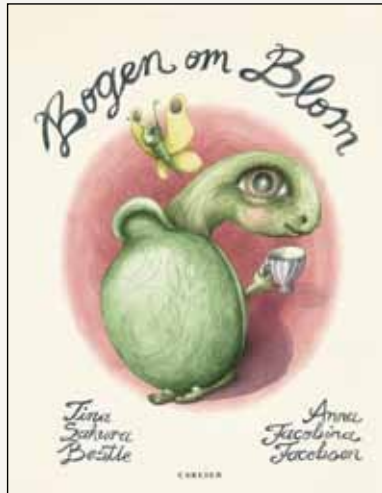
LæringsCentret

Tema om sprog

Nomineringer

Tre forfattere og tre illustratører er nomineret til Kulturministeriets Forfatterpris og Illustratørpris for børne- og ungdomsbøger. "Det er vigtigt, at vi hylder vores allerbedste danske børne- og ungdomsbøger. Fordi de rammer os i ord og billeder med den uforklarlige nerve, som god litteratur kan bevæge mennesker med. I dag, hvor vi kæmper med svigtende læselyst, ikke mindst blandt børn og unge, har vi mere end nogensinde brug for at fremhæve den nye, ekstra-ordinære børne- og ungdomslitteratur. Vi skylder vores børn og unge magiske og mættende litteraturoplevelser, der kan tænde læselyset i dem. Derfor er der alt mulig god grund til at gå på opdagelse i årets nominerede bøger til Kulturministeriets Forfatterpris og Illustratørpris", siger Kulturminister Joy Mogensen.

De nominerede til forfatterprisen er:

- Adam O for *Den Rustne Verden*
- Tina Sakura Bestle for *Bogen om Blom*
- Katrine Assels for *Mester Ester*

De nominerede til illustratørprisen er:

- Jan Øksbøl Callesen for *Hr. Løve i biografen*
- Signe Parkins for *Blomsten der elsker mig*
- Kamilla Wichmann for *Sommervenner*

Læs motiveringsteksterne på Kulturministeriets hjemmeside. Sidste års vindere var illustratør Anna Jacobina Jacobsen for Ø og forfatter Jesper Wung-Sung for *Alfred og gabestokken*.

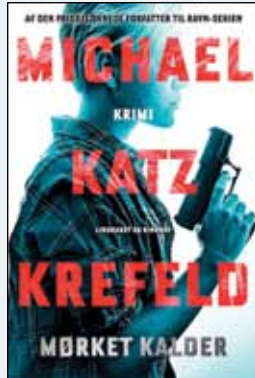

Ny pris: Mofibo Awards

Ditte Wiese og Michael Katz Krefeld løb med to af hovedpriserne, da den nye lydbogpris Mofibo Awards blev uddelt for første gang sidst i februar. Ditte Wiese for Årets ungdomsroman *Og så drukner jeg...*, og Michael Katz Krefeld for Årets krimi, *Mørket kalder*.

Juryens argument for at tildele Ditte Wiese prisen lød: *Og så drukner jeg...* er en original fortælling, der rammer de unge dér, hvor de er, men den er samtidig relevant for deres forældre. Med andre ord er den autentisk og i øjenhøjde med sin målgruppe. (...) Mathilde Eusebius som indlæser åbner teksten for os, og billederne strømmer os i møde. Hun skaber en god rytme med knivskarp, nærmest elegant karaktertegning. Lytteren er aldrig i tvivl om, hvor vi er, eller hvornår og hvem vi hører. Mathilde har en fantastisk empati med historien."

Juryens argument for at tildele Katz Krefeld prisen var blandt andet: *"Mørket kalder"* er en klassisk krimi med et hæsblæsende plot og en stærk hovedperson med dilemmaer, der tvinger lytteren til at tage stilling. Den selvstændige historie om Cecilie Mars og hendes kamp mod den anonyme afpresser Lazarus står skarpt og rent og formidles mere end kompetent af indlæser Thomas Gulstad, der lader handlingen få den plads, den fortjener."

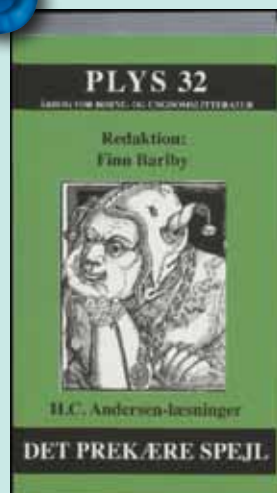

INDHOLD

Opslagstavlen	2
Leder	3
Nyt fra PLCF	4
Tema om sprog:	
Den sproglige dimension	6
Kulturmødet i klasselokalet	8
Leg med sproget	10
Engelsk – det er da mega nemt.	12
Rødder i dansk sprog og kultur.	14
#Det skal være sejt at læse	16
#Boganmeldelsen uden ord.	18
Hvad skal der stå på PLC's hylder? ..	20
Jeg har lige læst.	23
Krig og medmenneskelighed	24

Plys 32

"Det prekære spejl" er redigeret af Finn Barlby, der utrætteligt arbejder med H.C. Andersen. Han har også skrevet hovedparten af artiklerne i PLYS 32 Årbog for Børne- og Ungdomslitteratur. Jacob Bøggild, Ib Johansen, Klaus Müller-Wille og Frederike Felcht har også bidraget med analyser. Statens Kunstfond og Velux Fonden har støttet projektet økonomisk. Plys 32 kan bestilles på 24619317 / finn.barlby@mail.dk

Skolemessen 2020

Skolemessen 2020 afholdes i Aarhus onsdag den 22. og torsdag den 23. april 2020 i Musikhuset og på Aarhus Congress Center. www.skolemessen.dk

Ordkraft 10 år

Ord- og Litteraturfestival Ordkraft har 10 års jubilæum i år og løber af stabelen den 16.-18. april 2020 på Nordkraft i Aalborg. Tillykke! Det fulde program offentliggøres medio marts, så her kommer et par ord fra ord-kraft.dk: "På Ordkraft stiller vi skarpt på tidens litteratur. Vi ønsker at favne bredt, og derfor repræsenterer vores program det meste lige fra bestsellers til eksperimentelle værker, fra storsælgende krimier til smal lyrik, fra det underholdende til det krævende, fra børnelitteratur til voksenlitteratur. Litteratur er for alle, og der findes litteratur til alle!"

Husk Fantasyfestival 2020

En hel weekend i fantasyens tegn som afholdes på Hovedbiblioteket i Esbjerg den 14.-15. september 2020. Messe med salg af bøger, merchandise, spil, rollespilsudstyr og meget mere. Foredrag, paneldebatter m.v. med forfattere og aktører inden for genren samt markedsplads med boder. Programmet er under udarbejdelse.

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

Redaktør

Eline Mørch Jensen
Weysesgade 9, 2100 København Ø
Tel: 2171 7027
eline.moerch@gmail.com

FU

Formand
Birgitte Reindel
Sophie Magdalenens Vej 1a, st.th, 3460 Birkerød
Tel (privat): 2329 6263
birgittereindel@live.dk

Karin Kjeldsen
kjeldsen.karin@gmail.com

Kirsten Bundgaard Lassen
kblassen26@gmail.com

Marlene Drost
marlenedrost@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen
jannebjerring@gmail.com

Pensionistgruppen

Formand Stig Bergmann
Stokkemærkevej 19, 2730 Herlev
Tel (privat): 2254 5456
Til (forening): 5195 6777
stig@bergmann.st

PLCF administration
Annoncer og ekspedition
Annette Molnit
Tel: 2162 7126
Man, ons kl. 10 - 11
plcfadm@outlook.dk

Abonnement: kr. 775,- inkl. Moms

Næste nummer af LæringsCentret udkommer primo maj 2020.

Udkommer 8 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion
CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 4: 1. april (udkommer primo maj 2020)
Nr. 5: 1. august (udkommer primo sept. 2020)
Nr. 6: 1. sept. (udkommer primo okt. 2020)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke nødvendigvis redaktionens og/eller PLCFs synspunkter.

Medlemskab:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Flytning, navneskift m.v.:
plcfadm@outlook.dk

Forside: Kathrina Skarösa

Kreativ tænkning

Sidste år udbød Future Classroom Lab på Campus Carlsberg et gratis kursusforløb hen over foråret med fokus på Mitchel Resnicks tænkning om 'Lifelong Kindergarten'. Det var fire eftermiddage, som hver handlede om et af de fire 'P'-er: Projekter, Passion, Peers og Play. I halen af eftermiddagene kunne man møde Mitchel Resnick i anledning af udgivelsen af Resnicks bog 'Lifelong Kindergarten – Cultivating Creativity through Projects, Passion, Peers and Play' i dansk udgave, hvor den hedder 'Kreativ tænkning - 'Lifelong Kindergarten' som tilgang i skole og uddannelse'.

Jeg deltog i kurset, fordi vi deltagere skulle bruge de fire 'P'-er, når vi med forskellige teknologier udviklede undervisningsforløb, spil eller andre ting i grupper, og jeg kan godt lide selv at afprøve de teknologier, jeg enten har på skolen eller overvejer at købe. Og jeg synes, det er dejligt at gøre det sammen med andre, der også er nysgerrige på teknologierne og på udvikling af undervisningen.

Netop de fire 'P'-er er så grundlæggende vigtige, for at vi kan understøtte det 21. århundredes kompetencer: innovation, kollaboration, kompetent kommunikation, videnskonsstruktion, selvevaluering og læring om og med it. Det er de kompetencer, vi er temmelig enige om, vores elever har brug for i deres fremtidige liv, og som grundlag for udvikling af de kompetencer er det vigtigt, at eleverne udvikler deres evne til kreativ tænkning.

Projekter: Når man arbejder med projekter, følger man ofte de forskellige stadier i en designcirkel. Man har et problem, eller noget man vil opnå, man undersøger det nærmere, man finder på mulige løsninger, man udvælger en løsning og forfiner den, afprøver den og evaluerer den. I løbet af hele processen går man nogle gange tilbage til et tidligere stadie, i det vi kalder en iterativ proces.

Passion: Byg på elevernes interesse. På den måde vil de være tilbøjelige til at gøre sig mere umage, de vil bruge længere tid på projektet, og de vil kæmpe mere for at finde en løsning, end hvis de ikke er passionerede om projektet.

Peers: Samarbejde er vigtigt, både fordi vi kan lide at lave noget sammen med andre, men også fordi et godt samarbejde inspirerer de samarbejdende, så de finder bedre løsninger på udfordringerne. Når vi trives, fungerer vores hjerner bedre, hvilket skaber bedre læring.

Play: Har vi en legende tilgang i undervisningen, føler eleverne sig ofte mødt, og de giver ofte udtryk for, at det er sjovere at lære gennem leg. En legende tilgang inviterer også mere til at eksperimentere og ad den vej åbne for kreativiteten.

Samlet set udvikler eleverne deres evne til kreativ tænkning, hvis vi har de fire 'P'-er med, og igen er det med til at understøtte det 21. århundredes kompetencer. Ovenstående er en ultrakort gennemgang af de fire 'P'-er, og jeg vil anbefale, at man selv læser bogen 'Kreativ tænkning' og eventuelt fordyber sig i andre uddybende tekster.

Birgitte Reindel, formand

PS: Jeg kan nogle gange bedre huske ordene på dansk, så jeg har lavet min egen udgave af de fire 'P'-er: Samarbejde, Projekter, Interesse og Leg - eller forkortet: SPIL.

Nyt fra PLCF

Der er stadig fejl i vores systemer. Mange har oplevet af få deres indbetaling retur. Giv ikke op! Skriv til Annette Molnit på plcfadm@outlook.dk eller ring til hende på tlf. 2162 7126 mandag eller onsdag kl. 10 – 11. Mangler du en opkrævning, eller har du ikke fået bladet, så kontakt også Annette. Vi undskylder mange gange for ulejligheden!

Vi deltager på Folkemødet på Bornholm med en debat: 'Barrierer for skolebørns læselyst og hvordan vi overvinder dem.' Det foregår på Klippescenen lørdag den 13. juni kl. 11.15 – 11.45. Kom og lyt med!

Birgitte Reindel, formand

RETTELSE

Generalforsamling
2020 i Lokalkreds
Sjælland og Øer:
Tilmelding senest
den 15. april til :
mett0303@skolen.nu

OBS • OBS • OBS • OBS • OBS

Grundet regeringens anbefalinger i forbindelse med Covid19 bliver Gl. Avernæs-konferencen 'Faglighed i en tech-tid' flyttet fra den 23. – 24. marts til den 7. – 8. september samme sted. Deltagere, der var tilmeldt konferencen, overføres automatisk til den nye dato. Er du forhindret i at deltage i konferencen i september, er det muligt at aflyse sin tilmelding eller give pladsen til en anden.

Læs mere på:

<http://it-vejleder.dk/gl-evernaes-konference-2020/>

Det er muligt for enkelte nye deltagere at tilmelde sig via link på samme side.

*På konferenceudvalgets vegne
Birgitte Reindel*

I henhold til foreningens vedtægter indkaldes hermed til...

GENERALFORSAMLING

mandag den 20. april 2020 kl. 18.00 på
Hærvejsskolen, Skovbrynet 2, 6230 Rødekro

Forslag, der ønskes optaget på dagsordenen, bedes sendt til formanden på lh@aabenaar.dk senest den 6. april 2020.

Dorthe Schrøder, lærer og PLC-medarbejder, giver rundvisning på PLC og på den nybyggede og renoverede skole, Hærvejsskolen

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
v. lokalkredsformand Lene Pagh
3. Regnskabsafklæggelse
v. kasserer Henrik Greis Andersen
4. Vedtagelse af forslag til vedtægtsændringer
5. Fastsættelse af kontingent
v/kasserer Henrik Greis Andersen
Lokal kontingent skal tilpasses det fælles
landskontingent på kr. 695,00

6. Indkomne forslag
7. Valg af 2 bestyrelsesmedlemmer
Henrik Greis Andersen er villig til genvalg
Steen Juhl Møller er villig til genvalg
8. Valg af 2 suppleanter
Inger Overbeck er villig til genvalg
Annette Stensbæk er villig til genvalg
9. Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Evt.

Efter generalforsamlingen er foreningen vært ved et lettere traktement.

Tilmelding senest tirsdag d. 14. april 2020 til lh@aabenaar.dk / mobil 21447725

*På bestyrelsen vegne
Venlig hilsen Lene Pagh, formand PLCF Sønderjylland*

Frøken Ignora og Mister Georg stiller skarpt på børns hverdag

Bøgerne om Frøken Ignora og Mister Georg er skrevet af Katrine Marie Guldager og illustreret af Charlotte Pardi til eleverne i indskolingen. Serien er skrevet i et sprog, der på en sjov måde stiller skarpt på børns virkelighed. Bøgernes underspørgsmål sætter gang i en fælles refleksion, og gør det lettere for klassen at tale om hverdagens udfordringer og svære følelser.

Find alle bøgerne på gu.dk

*Forfatter
Katrine Marie
Guldager*

LÆNGE LEVE LÆSELYSTEN
GYLDENDAL 250 ÅR

Den sproglige dimension

Af Heidi Medina, lærer og DSAvejleder på Ellebækskolen i Næstved

Igennem hele skoleforløbet skal elever udvikle deres mundtlige og skriftlige sprogfærdigheder. Sproglig udvikling er et tværgående emne i Fælles Mål, og alle lærere er forpligtede på at arbejde med elevernes sproglige udvikling.

Kvalificeret brug af sproget styrker elevernes faglige forståelse. Et nuanceret og varieret skolesprog bygger

på udvikling af både det mundtlige og det skriftlige sprog. Eleverne skal blive i stand til at lytte og læse sig til forståelse og tilegnelse af det faglige indhold. Læreren skal støtte og undervise eleverne heri, således at eleverne får kendskab til fagord, begreber og fagspecifikt sprog. Det produktive aspekt af sproget handler om, at eleverne kan udtrykke sig og formidle fagligt indhold i samtale og på skrift og dermed udvikle sig til faglige, aktive sprogbrugere.

For at give elever de sproglige forudsætninger for aktivt at kunne forstå og tilegne sig faglighed, skal læreren bygge bro fra hverdagsprog til fagsprog

Hverdagsprog

Sproget bruges til at ledsage og understøtte handlinger

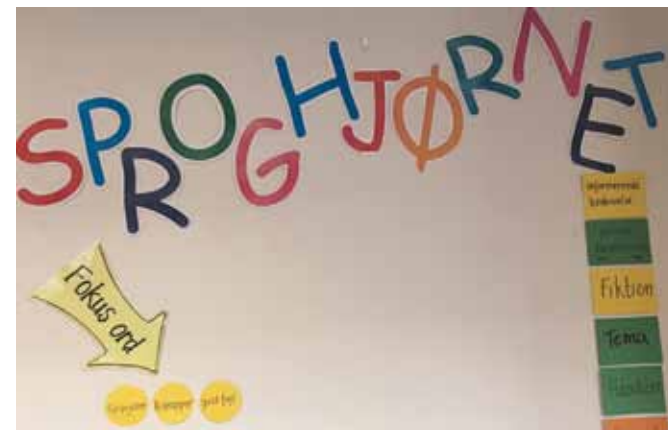
Ex. Se, den spiser en fisk.
Når vand bliver meget varmt, forsvinder det.

Fagsprog

Sproget skal være præcist og kunne systematisere og fastholde viden i faglige Kategorier.

Odderen bliver fodret med en sild.
Når vand når kogepunktet sker der en fordampning.

Sproghjørne med fokusord 2. kl.

Derfor er ordforrådet så vigtigt. Der er en klar sammenhæng mellem læse- og lytteforståelse og ordforrådsviden (størrelse og dybde). For at kunne læse og forstå en autentisk tekst, spiller ordforrådet altså en vigtig rolle, og det er afgørende, at eleverne bliver undervist i fag- og genrespecifikke ord. Eleven bør uden problemer kunne trække på sit basisordforråd og dermed frigøre mental energi til andre mere krævende opgaver i kommunikationen.

Genrepædagogik

Genrepædagogikken stammer fra Australien og er en

metode, der er udviklet til at fremme marginaliserede elevers læsestandpunkt for herigennem at give disse elever en bedre forudsætning for faglig læring.

Sprog- og genreorienteret undervisning baseret på funktionel lingvistik (SFL) har vist sig at være en effektiv måde at integrere faglig læsning og sproglig udvikling i fagene på. Der foreligger nu en omfattende forskning i både teori og praksis internationalt - herunder også fra Norden. I Danmark er der lavet forskningsbaserede udviklingsprojekter både i grundskole og læreruddannelse i alle fag. Resultaterne er meget positive og signifikante.

Ifølge nyere forskning læres sprog bedst, hvis det sker samtidig med anden læring. Genrepædagogik giver lærerne et redskab til at arbejde parallelt med udviklingen af sprog og tværfaglig undervisning.

Genrepædagogik handler om at lære sig sprog og viden om et bestemt emne ved i fællesskab at finde sprogets struktur. Man lærer, at forskellige tekster har forskellige formål, og hvordan fagspecifikke begreber hænger sammen. Genrepædagogik er også stilladserende undervisning, hvor læreren modellerer opgaveløsninger.

Sproglig bevidsthed på alle niveauer

Igennem genrepædagogikken arbejder eleverne aktivt

Praksis. Læreren bør i ethvert forløb have fokus på FØR-UNDER-EFTER aktiviteter.

	Sprogbrugssituationer Sproglig stilladsering	Eksempler på situationer, hvor eleverne er sprogligt aktive
FØR: hvordan aktiverer vi elevernes forudgående viden?	Eleverne ser, oplever, eksperimenterer, lytter, siger for første gang. Læreren sætter tydelige sproglige mål.	Forsøg, visualisering, film, konkrete objekter, konkrete erfaringer. Indledende klassesamtaler: Mindmap, brainstorm, finde de mest relevante fagord Sorteringsøvelser (over-/underbegreber, antonymer, synonymer....)
Under: Hvilke aktiviteter giver eleverne mulighed for at arbejde med og tilegne sig stoffet?	Eleverne gengiver i sprog, og læreren lægger mere fagsprog på. Eleverne bruger fagsproget mundtligt, aktivt, lytter. Eleverne læser og skriver fagtekster.	Tidslinje, referat, to-kolonne notat... Modellering af fagtekst: fremhæve/lede efter genretræk. Ordkort, quiz og byt, Gruppe/klassesamtaler osv.
Efter: Hvilke aktiviteter kan hjælpe eleverne til at konsolidere de nye forståelser og sproglige kompetencer?	Eleverne konsoliderer deres nye viden – sprogligt og fagligt	Skrivning af fagtekst, referat, logbog, quiz og byt, mundtlig fremlæggelse, feedback...

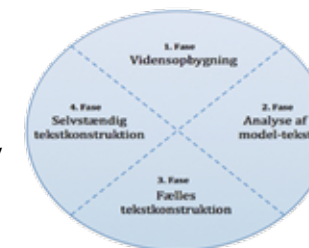
med sproget. De udvikler kompetencer og viden om sprogbrug inden for forskellige emner og forskellige genrer, så de lettere kan forstå, læse og selv skrive varierede tekster efter konteksten. Samtidig udvikler lærere og elever et fælles skolesprog, så eleverne kan tilegne sig ny viden om alle emner hele vejen op i skolesystemet. Genrepædagogikken er målrettet alle elever på alle klassetrin og i alle fag.

Forløb i 2. kl. om hhv. Personlig beretning og informerende beskrivelse

Teaching learning cycle – TLC:

Teaching learning cycle er en genrepædagogisk metode, hvormed man kan lære at mestre en genre. Arbejdet foregår ud fra følgende model, der stilladserer elevernes skrivning:

Reading to learn - R2L:

Reading to learn er en genrepædagogisk undervisningsmodel velegnet til at stilladsere elevernes læsning af svære tekster. Læreren skaber og modellerer elevernes læseforståelse, mens teksten læses. Nøje planlagte faser i undervisningen sikrer, at man kan læse svære tekster, som alle får en god indholdsforståelse af. Metoden arbejder med at bygge bro mellem hverdagssproget og det svære fagsprog i teksten.

Instruktioner 2. kl.

Læs mere om genrepædagogik:

- "Lad sproget bære", Britt Johannson. (Rose 2009)
- <https://sprogiallefag.silkeborg.dk/Special/Sitemap>
- <http://www.genrepædagogik-silkeborg.dk/index.php/component/content/category/68-film>
- <http://www.filmkompagniet.dk/#/genrepædagogik-i-praksis>

Kulturmøde i klasselokalet

Af Lene Møller Yang, eTwinningambassadør og lærer og ITSUvejleder (it-støttet undervisning til ordblinde), Herskindskole og Børnehus, Skanderborg Kommune

Kommunikation med jævnaldrende i sprogundervisningen. Hvis du gerne vil have dine elever skal bruge sprog til ægte kommunikation, mens de udvikler interkulturel forståelse, så læs med her.

Er du som sproglærer ikke stødt på eTwinning eller har du ikke taget dig tid til at sætte dig ind i, hvad det er, er her en opfordring til at skynde dig at komme i gang. eTwinning er en guldgrube for en sproglærer!

Hvem drømmer ikke om motiverede elever, som bruger sproget til at kommunikere og lære en masse om kultur og samfundsforhold? Her kan eTwinning noget helt særligt. Det giver eleverne en særlig interesse,

når de ved, at der er jævnaldrende modtagere af det, de laver. eTwinning er for lærere, pædagoger og andet personale på skoler i hovedsageligt europæiske lande. Her kan man finde nogen at samarbejde med om nærmest alle emner, hvor kun fantasien sætter grænsen.

Selv har jeg kørt en del eTwinning projekter gennem de sidste 12 år. I sprogundervisningen betyder det især meget for mig, at eleverne oplever at tale med jævnaldrende fra andre lande og lærer om deres kultur og samfundsforhold. De kan styrke deres interkulturelle forståelse gennem samarbejde med jævnaldrende fra andre lande.

Man kan lave mindre projekter som løber over kort tid, fx skrive julekort og fortælle om sine juletraditioner i december. Den slags projekter er der masser af hvert år, man kan deltage i. Ofte er disse projekter med mange deltagere, og det materiale der laves, bliver samlet i et lukket forum, hvor de deltagerne kan tilgå det og vise

det for klassen. Andre projekter løber over hele skoleår.

I projekter med få deltagere er man mere afhængige af hinanden, men eleverne kan også lære hinanden bedre at kende og have mere direkte kommunikation. Jeg har deltaget i både små korte projekter på en enkelt time og større projekter, som strakte sig over et helt skoleår.

Sådan kommer man i gang

Når først du har oprettet dig som eTwinner på platformen er der groft sagt tre måder at komme i gang med eTwinning i din undervisning på:

- Du ser på hvilke projekter andre gerne vil gå i gang med og søger lærere til. Hvis der er nogle af de forslag, du finder spændende, kan du kontakte læreren og sige du vil være med. Det er en god måde at komme i gang på, fordi du ofte finder erfarne lærere, som ved hvad de vil og kan hjælpe dig i gang med første projekt. På den måde lærer du platformen at kende og gør

dig erfaringer med formen. Måske finder du også kolleger du arbejder godt sammen med, så du har nogle kendte mennesker at planlægge projekter med næste gang.

- Det kan også være du selv har en ide til et projekt der passer dig, din klasse og din årsplan. Så kan du lave et opslag, hvor de beskriver hvilket projekt du gerne vil lave. Det er ikke svært at finde interesserede og ofte får man mange tilbagemeldinger på sine opslag. Så er det bare at vælge hvem du vil arbejde sammen med og gå i gang.
- Du kan også finde nogle lærere at planlægge et projekt sammen med. I er måske enige om alderstrin og længde på forløbet, men udover at eleverne skal lære hinanden at kende og bruge sproget, har I ikke så mange krav fra starten. Sådanne projekter kan føre mange steder hen, måske er eleverne optaget af emner, I kan bruge. At drive projekt på denne måde et nok lettest hvis man ikke er for mange partnere, men kan blive meget vedkommende, hvis eleverne har mulighed for at få indflydelse. Jeg har flere gange ladet eleverne "møde" hinanden over Skype og holdt videokonferencer, hvor eleverne kunne tale med hinanden.

Eksempel på projekt

Et af de projekter, jeg har lavet i engelskundervisningen, som jeg selv er særligt glad for, er Collaborative readers theater. Vi havde i forvejen arbejdet med læseteater, så eleverne kendte konceptet. I projektet arbejdede vi sammen med tre andre klasser, en fra Estland, en fra Tyrkiet og en fra Frankrig. Det første vi gjorde var, at lave nogle introduktionsaktiviteter, så vi kunne få en fornemmelse for hinanden. Vi lavede videoer og fortalte om os selv, vores skole, klasse og by. Derefter delte vi eleverne i fire grupper og lavede fire hold med en gruppe fra hver klasse i hver. På hvert hold skulle grupperne arbejde sammen om at lave fire eventyrvideoer.

1. fase: Oversættelse. Hver af de fire grupper skulle vælge et nationalt eventyr, som de skulle oversætte til engelsk. Derefter skulle de oversatte eventyr sendes til næste land.
2. fase: Manuskript. Så skulle de oversatte eventyr omskrives til et manuskript som kunne bruges til læseteater. Manuskripterne blev derefter sendt videre.
3. fase: Indlæsning. Nu modtog alle grupper et manuskript som skulle indtales. Vores H.C. Andersen-eventyr, som vi selv havde oversat, skrev den estiske klasse om til manuskript og herefter indlæste den tyrkiske klasse det.
4. fase: Illustration. Sidst, men ikke mindst, skulle grupperne lave illustrationer til det sidste af de fire eventyr i gruppen.
5. fase: Videoer. Endelig kunne hver gruppe samle materialet og lave videoer med den indlæsning og de illustrationer, der var blevet lavet.

På den måde lavede de fire hold hver fire videoer, hvor alle havde været med til en del af processen. De indlæsninger, vi modtog, var svære at forstå, og det var tydeligt at eleverne havde kæmpet med udtalen. For at kunne forstå hvad der blev sagt, var vi nødt til at lave undertekster på vores videoer, da vi klippede dem sammen.

Mine elever fandt ud af at de var rigtig gode til engelsk i forhold til de elever, vi samarbejdede med. Rigtig mange dele af engelskfaget kom naturligt i spil i løbet af projektet og det var altid spændende at se, hvad der var sket med den tekst, vi var startet ud med. Samtidig lærte eleverne at arbejde med multimodale tekster og bruge IT som redskab.

Masser af støtte at hente

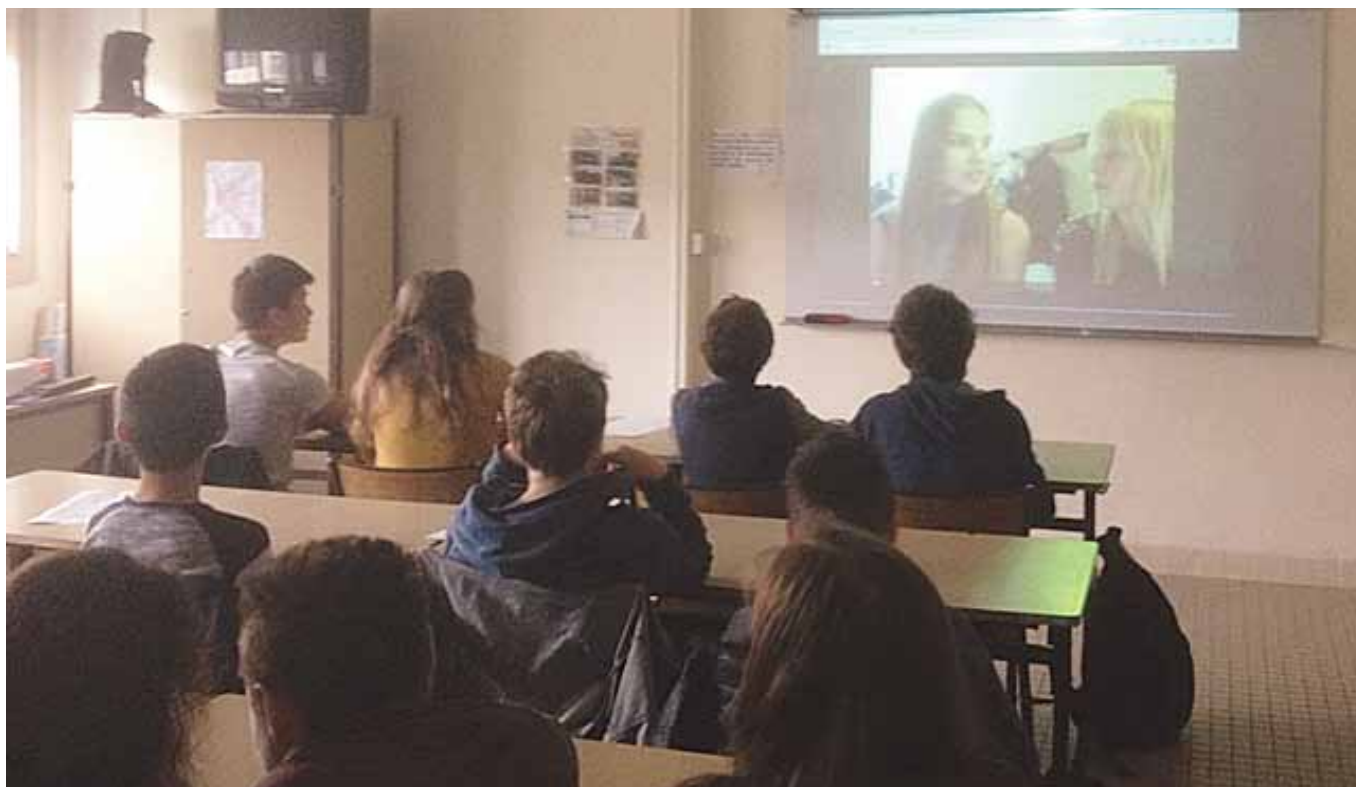
Så har du fået lyst til at bringe Europa ind i klasselokalet i din sprogundervisning kan eTwinning være måden at gøre det på. Skal dine elever skrive til at anden klasse, digte historier

sammen med børn fra andre lande eller noget helt tredje? Der er masser af muligheder og mange af sprog lærere rundt om i Europa står klar til at samarbejde med dig og din klasse om lige præcis det, I gerne vil.

Jeg kan klart anbefale at gå i gang og håber det vil bringe dig og din klasse lige så stor fornøjelse og glæde som jeg selv har haft af at bruge eTwinning i min undervisning. Hvis du har brug for hjælp til at komme i gang, er vi cirka 20 ambassadører rundt i hele landet, som gerne vil yde den nødvendige support. Det er også muligt at komme på eTwinning-kurser og seminarer i Europa med forskellige temaer. Det er gratis at deltage, men din skole skal betale vikarudgifter, mens du er væk. Ellers er det blot at gå på opdagelse på hjemmesiden www.etwinning.dk ■

eTwinning er GRATIS at bruge

eTwinning blev lanceret i 2005 som hovedindsatsområdet i Europakommissionens e-Læringsprogram. I dag er der 44 lande fra Europa og landene omkring med i fællesskabet. Mere end 700.00 lærere og pædagoger har pt. været med, heraf 8347 fra Danmark. eTwinning tilbyder en sikker platform til samarbejdsprojekter på tværs af landegrænser.

Leg med sproget

Af Eva Øland, Kragelundskolen

Hvad gør man når ens farfar pludselig bytter rundt på ordene og siger mærkelige ting som "Nu er de så, børn. Af med dagen og i gang med dynen. I skal ud af gardinet og trække sengen fra."

Det er et af de sproglige mysterier, der optræder og skal løses i bøgerne *Bogstavtyven*, *Ordtrolden* og *Sprogheksen*, som alle skrevet af Maria Rørbæk og fantasifuldt illustreret Siri Melchior. *Bogstavtyven* handler om Anna, der vågner op en morgen og ikke kan sige bogstavet A. Det er bogstavtyven, et kæmpe stort insekt, som har været på spil. Bogen udkom i 2014 på Gyldendal, som siden har udgivet *Ordtrolden* (2016) og senest *Sprogheksen* (2019).

Bøgerne handler om de to søskende Anna og Anton. Anna er lillesøster og Anton storebror. I *Ordtrolden* er de i sommerhus med farfar. Anton vågner pludselig en morgen og gentager ord som marsvin, marsvin, da han skal sige godmorgen til sit marsvin. Der er også andre ord, som kommer ud af munden to gange. Anna prøver om det er dyr, han gentager, men det er det ikke. De finder ud af, at det er to-tingsord, dvs. ord med to betydninger, som hane, hane og slange, slange. Det eneste der hjælper Anton er en modgift, som *Ordtrolden* har, og den skal tages inden solen står op.

Sprogheksen handler også om Anna, Anton og farfar, denne gang er de kørt langt ind i skoven, hvor de sover i campingvogn. Om morgenen er det farfar, der snakker underligt og bytter

om på ordene. Han prøver at læse i "Den store bog om verdens væsner", men der er så meget rod i sproget, at Anton må læse op. *Sprogheksen* er stærkest i legen med sproget og bytten om på ordene á la "En hund gik tur med en mand i snor", hvilket vil mere børn fra børnehave til indskoling. Her er der også skruet op for spændingen, da de jo skal nå at finde tryllepulveret inden klokken tolv, men om de når det, vil jeg ikke røbe her.

Illustrationerne er skønne og samtidig en vigtig del af de tre bøger. Både når der skal forklares to-tingsord, rækkefølgen i sproget (hvem der går tur med hvem) eller når de to væsener skal beskrives. Campingvognen i *Sprogheksen* ser så hyggelig ud, at jeg straks får lyst til at hoppe ombord i den eller at gå en tur ind i den grønne skov.

Hvordan kan bøgerne bruges?

Efter at have læst *Ordtrolden* højt for en 0. klasse, fik de selv papir og blyant og skulle skrive og tegne to-tings ord. Det blev til nogle fine ordkort, som blev hængt op på PLC, hvilket børnene selvfølgelig var stolte over. En anden ide kunne være at finde på en ny historie sammen, hvor en lommelygte for eksempel lyser og sætter lys på sproget, hvor Anna siger det modsatte af, hvad hun mener (antonymer) eller en historie om en der snakker bagvendt.

"En hund gik tur med en mand i snor."

Sprogheksen kan bruges til at snakke om rækkefølgen i sproget, der jo er vigtig på dansk. Børnene kan også prøve at finde ud af, hvilke ordklasser, farfaren bytter rundt på. Eller man kan lege en leg, hvor man bytter rundt på ordene, hvis man bliver fanget og først går fri, når man har sagt sin sætning rigtigt. Mulighederne er mange, men når børnene selv har været i gang, og en historie er blevet bundet sammen med opgaver, så husker de det, de har lært. ■

Engelsk – det er da mega nemt!

Af Eline Mørch Jensen

Podcasts, Pokemon, youtube – det hele foregår på engelsk, fortæller Morris Mckinley på 11 år. Faktisk i en sådan grad, at han selv mener, han er "pænt meget bedre til at læse engelsk end dansk."

- Jeg fik engelsk da jeg gik i 2. klasse. Inden da havde jeg samlet på Pokemonkort, men jeg begyndte først at spille Pokemon i 2. klasse og dér blev jeg drastisk meget bedre til engelsk! Det var faktisk med Pokemon, det rigtigt begyndte.

Teksten på kortene er jo på engelsk – eller på japansk, men japansk kan jeg altså ikke! Derfor lærte jeg bare mig selv at forstå, hvad der stod på kortene, fortæller Morris Mckinley, som er 11 år og går i 5. klasse på Humlebæk Lilleskole.

Morris er også vild med at game, når han kommer hjem fra skole, men det er ikke fordi han spiller med børn fra hele verden, han er blevet god til engelsk, men fordi han læser alt om spillene og deres opdateringer på engelsk.

- Jeg spiller med mine venner, mest Fortnite, Board lands, Ark og engang imellem også Minecraft,

fortæller han. Og så ser han også youtube og hører podcasts, men vel at mærke kun på engelsk.

Men er det ikke svært at følge med i når det ikke foregår på dansk?

- Nej, slet ikke! Jeg er jo vant til det. Jeg slår aldrig nogen ord op. Jeg forstår det bare, fordi jeg bliver ved med at høre de samme ord, og så kan jeg regne ud hvad de betyder.

Harry Potter podcasts

Morris fortæller at han især er kommet i gang med at lytte til podcasts, efter at han har stiftet bekendtskab med Harry Potter-universet.

- Jeg læste treeren i Harry Potter-serien da jeg gik i tredje klasse. Etteren og toeren havde jeg fået læst højt af min mor. Resten af bøgerne hørte jeg på lydbog, fordi det er fedt at lave alt muligt andet imens – eller bare kigge ud i luften. Og så har jeg selvfølgelig også set filmene, siger han og tilføjer, som var det en selvfølge, at han altid ser dem med engelsk tale og uden danske undertekster.

- Jeg lytter meget til Potterless. Det er en podcast med en fyr, der hedder Mike Schubert, som læser Harry Potter for første gang. Han har en gæst med hver gang, sådan en rigtig Harry Potter-nørd.

Undertitlen på podcasten Potterless er "a grown man reading the Harry Potter series for the first time", så jeg spørger Morris om hvordan sådan en "voksen" podcast appellerer til ham som 11-årig.

- Det er vildt sjovt! Han har aldrig læst Harry Potter før, for han er ikke til fantasy. Men han synes det er blændende! De læser nogle kapitler til hver gang og snakker om, hvad der sker - hans gæster må ikke spoile noget! Eller de snakker for eksempel om hvem af Wheasley'erne der er sejeste, siger Morris og tilføjer at han selv synes Voldemort og Dumbledore er de sejeste.

Lidt kedeligt i skolen

- Det er først i treeren han virkelig begynder at synes Harry Potter bliver grineren, og han siger også selv han kun havde regnet med at lave tretten episoder.

Og hvor mange er han oppe på nu?

- Indtil videre har han lavet 113

episoder på omkring 50 minutter hver. Han lægger cirka en op om ugen, siger Morris. Og tilføjer at der er "helt vildt mange" podcasts om Harry Potter og chatrooms, hvor folk snakker om HP-universet, men han har ikke selv har tjekket så mange af dem ud. I stedet lytter han til andre podcasts, som blandt andet Horse, også af Mike Schubert, The Elder Scrolls og Lorecat – "om nogle computerspil lidt á la Ringenes Herre."

I skolen synes Morris ind imellem engelsktimerne er lidt kedelige, så han savner flere udfordringer:

- Der det meget sådan nogle børnehavetekster, vi læser. Når nogen siger "åh, nej" og synes de er alt for svære, tænker jeg bare "I feel bad for you!" En dag kom jeg til at lave fire sider forud, mens læreren sad og snakkede, bare fordi det var så nemt ... Tit sætter min lærer mig sammen med nogen, der ikke er så gode til engelsk, så jeg kan hjælpe dem. Nogen gange er det for meget, men det kan også være lidt sjovt, når de andre spørger mig om hjælp ...

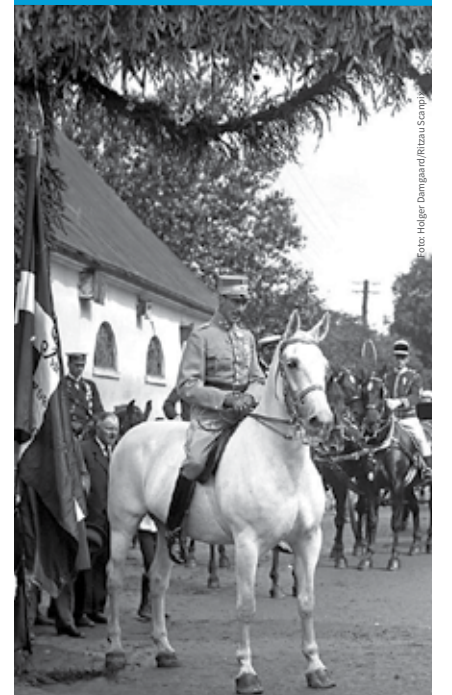
Kan du mærke det smitter af på dit danske sprog at du er god til engelsk?

- Ja, det er virkelig slemt! Faktisk tror jeg, at jeg er pænt meget bedre til at læse engelsk end dansk, griner Morris. Og tilføjer med et lille glimt i øjet, at han har en bedre udtale end sin engelsklærer:

- En dag rettede jeg hende fordi hun udtalte "tombstone" forkert. Hun ville ikke indrømme det, men bagefter, da vi havde spisepause, hørte vi at hun sad og googlede udtalen på sin computer, hæ hæ ...

faktalink

forfatterweb

Genforeningen

Faktalink og Forfatterweb er to uundværlige livlinier i forbindelse med undervisning på mellemtrinnet og overbygningen i:

- Samfundsfag
- Historie
- Dansk

Find temaer om Genforeningen på Faktalink og Forfatterweb

Tegn abonnement

Abonnementet på Faktalink og Forfatterweb giver ret til ubegrænset brug i undervisningen via UniLogin for alle skolens lærere og elever.

Se indhold og priser på www.dbc.dk > Produkter og services

Rødder i dansk sprog og kultur

Af Michael Nørmark Poulsen, læringsmedarbejder og it-vejleder og lærer, Ny Hollænderskolen

For eleverne i det danske mindretal i Sydslesvig er det målet at opnå så høj en sproglig kompetence som muligt, da sproget er nøglen til den enkeltes læring og en særlig identitetsmarkør.

År 2020 er 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark. Den dansk-tyske grænse blev flyttet fra Kongeåen til dens nuværende placering. Selvom genforeningsdagen først falder den 15. juni, markeres året allerede gennem diverse arrangementer og ikke mindst udsendelser i radio og tv, ofte set fra den danske side.

Syd for grænsen i Sydslesvig, som har et befolkningstal på cirka 500.000, findes dog et dansk mindretal på 50.000 med dertil tilhørende skoler, faktisk hele 43 af slagsen med omkring 5000 elever. Der ligger derfor et helt særligt arbejde i at gøre eleverne på disse skoler bevidste om deres rødder. Dette arbejde understøttes af CFU, Sydslesvig og Skoleforeningen, hvis formål er at "sikre det danske mindretals børn og unges læring og udvikling".

LæringsCentret har i anledning af 100-året talt med CFU-leder Mette Tode, samt de pædagogiske konsulenter Tina Joost (dansk) og Runa Barbara-Petersen (PLC), som er en del af personalet på CFU Sydslesvig, for at høre nærmere om hvad for en indsats det kræver at holde eleverne orienteret om deres danske baggrund. Med spørgsmålet tænker jeg på, om det er sådan at

CFU Sydslesvig - uden elever. Foto: Daniel Dürkop

eleverne taler dansk i skolen, for derefter at vende tilbage til tysk efter skoletid, hvor de lever et "tysk ungdomsliv" ...

Flersproget kontekst

Tina Jost: - Barnet og den unge i Sydslesvig vokser op i en flersproget kontekst, for sproget i dagtilbuddet, skolen og mindretallets fritidstilbud er dansk, og samtidig skal børnene og de unge dygtiggøres til at deltage i det tyske samfund og til at kunne begå sig i en globaliseret verden. På vestkysten er frisisk for mange desuden et tredje sprog.

- Målet er at opnå så høj en sproglig kompetence som muligt, da sproget på mange måder er nøglen til den enkeltes læring. Derudover er sproget også en særlig identitets-

markør for barnet og den unge i det danske mindretal i Sydslesvig. Som Dronningen satte fokus på i forbindelse med et interview, da hun besøgte Sydslesvig i efteråret - at børnene og de unge i Sydslesvig i dag i højere grad lever et "både-og-liv" og ikke i så høj grad et "enten-eller-liv" i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt de føler sig danske eller tyske, og i forhold til hvilke sprog de bruger i de forskellige kontekster, de befinder sig i. Vores indtryk er, at mange føler sig sydslesvigske, det vil sige nærmere et "både-og", siger Tina Jost og tilføjer:

- I og med at en del af vore elever i mindre grad møder det danske sprog og den danske kultur uden for skolens rammer, ligger der for vore undervisere en opgave i at bibringe

eleverne dette. En opgave som vi er meget bevidste om at skulle løfte - og som derfor har en særlig bevågenhed fra vores side.

Fornemmelsen for sprog Hvad gør I for at den unge ikke mister fornemmelsen for det danske sprog?

Tina Jost: - I Skoleforeningen arbejdes der med sprog og kultur på mange planer - fra dagtilbud til gymnasiet. For at støtte dette fokus er der med Målene for Sprog og Læsning udarbejdet milepæle for barnet og den unges sprog- og skriftsprogsudvikling fra 0 år til og med 10. klassetrin med dertilhørende forklaringer og eksempler på det sprog- og læsesyn, der ligger bag. I skolerne følger vi i høj grad de danske læreplaner, tilpasset tyske skolekrav.

- I Skoleforeningen sættes fokus på, at den sprogdidaktiske opgave medtænkes af alle professionelle voksne omkring barnet og den unge i alle læringsarenaer - både i den pædagogiske dagligdag på institutionerne, på kurser og i efteruddannelsen og med støtte af forskellige materialer, som støtter opgaven med at drive dansk pædagogisk virksomhed og tager højde for vores flersprogede kontekst, lægger Tina Jost til.

Mette Tode: - Desuden er vi ved at udvikle det tværgående tema Kulturbevidsthed og mindretal i skolernes læreplaner, hvilket manifesterer og samler en del af det sprog og kulturarbejde, som har været i gang i en del år i Skoleforeningen. I Danmark indgår de tre tværgående temaer: It og medier, sproglig udvikling og innovation og entreprenørskab i skolens obligatoriske fag. Vi arbejder desuden med et fjerde tema, som går ud på at give eleverne interkulturelle kompetencer.

Vi ligner ikke andre CFU'er Adskiller CFU Sydslesvigs samling sig fra samlinger i Danmark?

Mette Tode: - Vi er selvfølgelig et CFU, som man kender det, med de samlinger som er på andre CFU'er. Men på nogle områder adskiller vi os. I tyskundervisningen foregår faget på modernåliveau, altså tilsvarende det tysk, som foregår på tyske skoler, så derfor har vi tilsvarende tyske læremidler i vores udlånssamling. CFU Sydslesvig understøtter også dagtilbuddene med en tilhørende samling. Desuden har vi en samling med læremidler om Sydslesvig. Alle vores 43 PLC'er er forankret i CFU.

Hvordan er jeres kontakt til skolernes PLC?

Runa Barbara-Petersen: - Alle vores

43 skoler har et PLC, det vil sige et skolebibliotek og en skolebibliotekar/læringsvejleder. Da mange af vores skoler er ret små enheder - 13 skoler har et elevtal på under 50 elever, 13 skoler et elevtal mellem 50-100 elever og 5 skoler et elevtal over 300 elever - har vi dog ikke fuldt udbyggede PLC'er med vejledernet på alle skolerne.

Mette Tode: - Vi er i øjeblikket i gang med at udvikle en strategi for, hvordan vi kan videreudvikle PLC-tanken og læringsvejlederens rolle med fokus på de 0-18 årige i en ny struktur og på en måde, så PLC i endnu højere grad kan være med til at udvikle og facilitere organisationens og institutionernes indsatsområder. Som dansk mindretalsskolevæsen syd for grænsen har alle PLC'erne/skolebibliotekarerne en central og engageret rolle i forhold til kulturformidling og sprog- og læseunderstøttende indsatser.

Grænseforeningen og Skoleforeningen sender alle 5000 børn og unge til Danmark i uge 20 i udvekslingsprojektet UngGenforening 2020. Læs mere herom på www.unggenforening.dk

Se i øvrigt:

www.skoleforeningen.org/indsatsomraader/sprog-og-laesning
www.graenseforeningen.dk, hvor man som lærer kan finde undervisningsmateriale.
www.genforeningen2020.dk
Læs mere om Sydslesvig Crew: <http://www.skoleforeningen.org/nyheder/artikler/nyheder-2017-2018/lysten-driver-vaerket> eller her <https://graenseforeningen.dk/magasinet-graensen-nr-4-august-2018/graenselandet-er-en-usleben-diamant-tyskundervisningen-i-grundskolen>

#Det skal være sejt at læse!

Af Eva Øland, PLC-medarbejder på Kragelundskolen Aarhus

På Holme skole i det sydlige Aarhus er der en 8. klasse. En helt almindelig 8. klasse, hvor få læser meget og mange læser lidt. Det ville lærer Lotte Leth Kjelstrup lave om på.

Derfor startede Lotte Leth Kjelstrup sammen med klassen for et år siden @YoungAdultBoeger på instagram. Profilen har flotte billeder og gode anmeldelser og har nu 378 følgere og 91 opslag. En torsdag formiddag møder jeg lærer Lotte og de tre elever Hussein, Sofia og Andrea fra 8.c, for at høre om hvordan det hele startede og hvad det betyder for læselysten at have en profil om bøger.

En dag i 7. klasse sagde Lotte til klassen, at nu skulle de lave en profil om bøger. Andrea troede ikke rigtig på, at der var nogle, der ville læse om bøger på instagram. Men de blev delt i forskellige grupper: En billedgruppe, en gruppe der skulle finde på navnet, en der arbejdede med logo, en der arbejdede med hvordan en anmeldelse skulle se ud. Da alt var på plads, holdt Lotte et forældremøde. For at sikre sig at der er opbakning til projektet. Aftalen på forældremødet var også, at der ikke er billeder af børnene på profilen, det er bøgerne, som er i centrum. Alle forældre giver tilladelse og klassen kan endelig gå "rigtigt" i gang.

Andrea, Hussein og Sofia fortæller, at der gik lang tid med forberedelserne, uden at de kunne se, hvad det hele blev til. Men det kan de nu og de er glade for og stolte af deres profil. De

har været til Skolemesse i Aarhus for at dele deres visitkort ud til forlagene og spørge om de kunne få nogle bøger til anmeldelse. De fik 13 bøger. Klassen har også været i DRs Ultrant og forfatteren Sandra Schwarz har spurgt, om hun måtte bruge det seje billede de har bragt til anmeldelsen af "Mission feriekys".

Mange stadier i arbejdet

Lotte begrunder valget af Instagram med at: "... det er et medie, som er en del af flere af mine elevers hverdag, og det virkede naturligt at inddrage et medie, de har erfaring med. Samtidig ville vi gerne finde et sted, hvor både billeder og tekst ville have en vigtig betydning. Jeg har oprettet profilen og står som hovedadministrator. Det er derfor mig, der har koden til at logge ind. Et par af eleverne er logget ind via deres egen telefon, da det er dem, der lægger

nye anmeldelser op. Der er ikke behov for, at der er mange, der har adgang, for alle kan selv følge med på Instagram og se, hvad der bliver lagt op."

Billederne styres af Sofia og en anden pige, som udgør billedgruppen og tager billederne. Først får de et par stikord om hvad bogen handler om, og så går de på udkig efter et godt sted. Billedet med "Mission feriekys" blev taget op ad et rækværk i skolen. "Den fortabte helt" af Rick Riordan blev taget i en plante på biblioteket. Til "Ravnenes hvisken" tegnede de to vinger med kridt på tavlen. Det tog lang tid, husker de. Foran vingerne stillede de en person med bogen mellem de to vinger. Selvfølgelig uden at man kunne se hvem personen er. Det er billedgruppen, der lægger billeder og anmeldelser op. Sofia fortæller: "For at gøre anmeldelserne lettere at læse, fandt vi på at sætte streger mellem teksten. På den måde bliver den delt op."

Konstant i udvikling

Det er et eksempel på hvordan @YoungAdultBoeger har udviklet sig efterhånden, som klassen har taget profilen til sig. Men hvordan arbejdes med selve teksten i anmeldelsen?

Lotte: "Når klassen har læst en bog færdig, går de i gang med at skrive en anmeldelse. Da vi startede profilen, fandt vi sammen ud af, hvad vi mente var vigtigt at få med. Anmeldelsen starter altid med et kort resumé af bogen, hvorefter der kommer lidt om elevens egen mening om bogen og/eller et bud på, hvorfor man bør læse bogen. Efterfølgende er der en kort beskrivelse af forfatteren og lidt om, hvilke andre bøger han/hun har skrevet til inspiration. Vi skriver altid bogens titel, forfatter, forlag, bogens temaer og vores hashtags

#YoungAdultBoeger, "SejtAtLæse og #LæsLitLitt. Når anmeldelsen er færdig, lægges den ind i et fælles dokument, så andre i klassen kan læse den igennem og læse korrektur på den. Jeg læser og retter også selv anmeldelserne igennem, før de bliver godkendt til profilen."

Andrea er en af dem, der læser korrektur på anmeldelserne, og hun siger: "Der er ikke så meget at rette i dem nu. Anmeldelserne bliver bedre jo flere de skriver. Der er også nogle der samarbejder om at skrive en anmeldelse."

Andrea har selv lavet 7 anmeldelser, Sofia har lavet 2 og Hussein 3. De fortæller også at de nyere anmeldelser har fået tilføjet en lille intro, så man får lyst til at læse anmeldelsen.

Læselyst og sammenhold

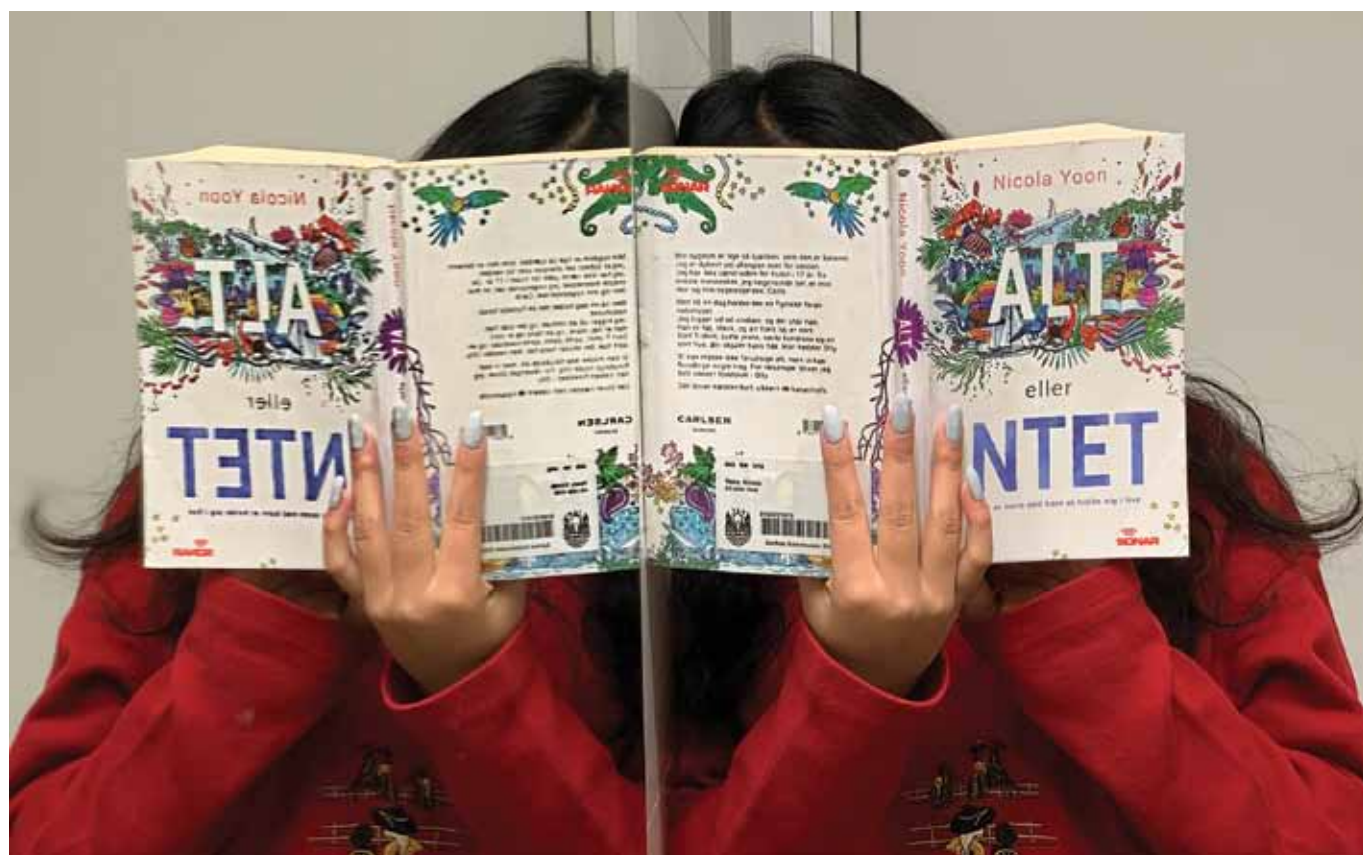
Sidste udvikling af @youngadultboeger, som også kommer fra eleverne, er at de nu er ordnet i genrer. I faste stories kan man med et klik se hvilke anmeldelser, der er inden for realisme, Sci-fi/Fantasy, L.O.V.E, Krimi/gys, Sick-litt og Orslaprisen 20. Anmeldelserne kommer frem, når man trykker på logoet, som en af drengene har tegnet på computer. Så der er sket meget på et år og 8.c synes, det er fedt, når de får likes eller kommentarer til deres anmeldelser.

De bliver også stolte, når nogen spørger: "Er det ikke jeres klasse, der har den profil". Da jeg spørger eleverne hvad de er mest stolte af ved profilen svarer de prompte: "Sammenholdet" – og at alle hjælper og der kommer flere og flere med. Hussein og Sofia læste ikke så meget før, de begyndte at lave profilen. Faktisk læste de altid kun halvdelen

af en bog. Sådan er det ikke mere, for nu skal de jo have slutningen med til deres anmeldelse. Der er kommet et formål med at læse og de synes begge det er dejligt at få slutningen med. Det hjælper at få en deadline. De mener også at der er flere elever der læser, når de har læsebånd, og ikke så mange, der bare "leder" efter bøger. Så #YoungAdultBoeger giver altså både sammenhold, læselyst og teknologiforståelse i 8.c. Det er et sejt projekt, de har i gang, og hvis du vil vide mere, kan du gå ind og læse med.

@Youngadultboeger henvender sig til:

- unge (10-17+), som savner inspiration til hvilke bøger, de skal læse
- forældre, der gerne vil hjælpe deres børn med at finde gode bøger
- voksne, der også har fundet ud af, at YA-litteratur bare er vildt godt
- læreren, der skal guide elever til godt læsestof
- bibliotekaren, der skal indkøbe bøger til biblioteket

#Boganmeldelsen uden ord

Af Michael Nørmark Poulsen, læringsvejleder og lærer på Ny Hollænderskolen

Hvordan laver man en konkurrence i at kreere boganmeldelser?

Vel at mærke så anmeldelsen får blikfang og er synlig for de besøgende på PLC?

En bogbento kan være løsningen. Bogbento er en fordanskning af det engelske bookbento, hvor man på Instagram lægger billeder op

af en bog, man har læst. Omkring bogen placeres genstande som giver associationer til læseoplevelsen; en krimi kan være flankeret af ting som ofte er med her og selvfølgelig også i den aktuelle bog. Er det en rejsebog, ligger bogen måske på en kuffert sammen med pas, solbriller og flybil-

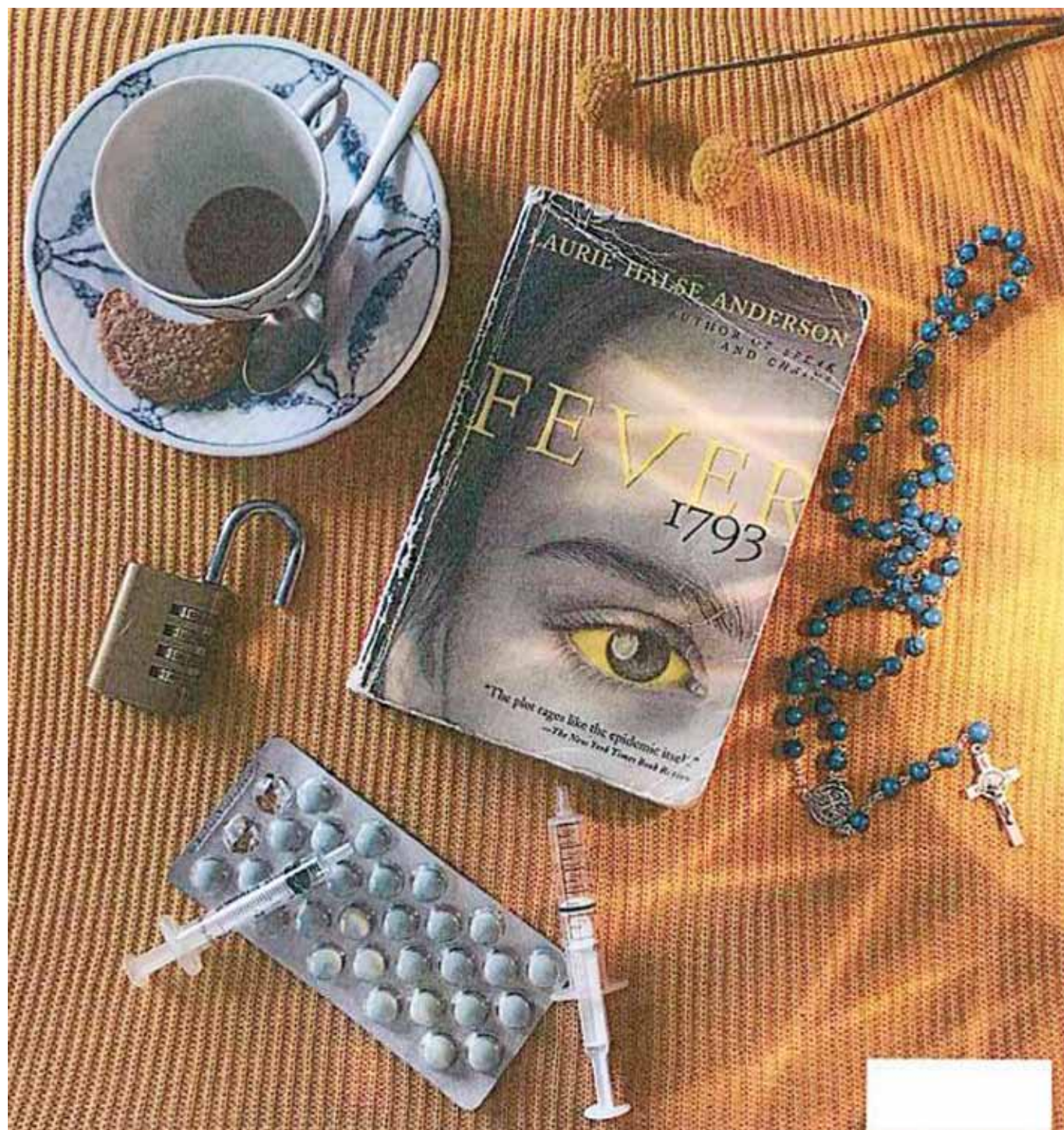
letter. Bogen kan også placeres i et miljø, som er beskrevet i bogen. Under alle omstændigheder skal genstandene pege hen imod den bog, der anmeldes.

Jeg læste om bogbentoen i Bloggen om it og undervisning, og fik lyst til at afprøve metoden på min skoles PLC og billederne til artiklen er hentet fra efterårets bogbento-konkurrence på Ny Hollænderskolen på Frederiksberg. Dansklærerne havde på forhånd fået til opgave at forklare eleverne om bogbentoen. Resultaterne af deres arbejde blev afleveret på PLC via print eller mail.

Det var tydeligt at der var blevet lagt en del tid i at få fremstillet bogbentoerne. For mange elevers vedkommende var det sikkert sket i samspil med forældre, hvilket må siges at være helt i orden, da forældrene jo på den måde får lejlighed til at vise interesse for børnenes læsning og læring.

En enkelt lærer lod eleverne fremstille bogbentoer ud fra Mette Eike Neerlins *Hest, hest, tiger, tiger*, som klassen havde arbejdet med. Her var det tydeligt at hovedpersonen møde med en porcelænsmaler fyldte i læsningen, da en muselmalet tallerken blev gengivet på mange af elevernes bogbentoer. Konkurrencen blev afsluttet med afsløring af vinderne ved skolens juleafslutning.

På Instagram kan du finde mere ved at søge på #bookbento eller på den danske udgave #bogbento, hvor der ligger nogle eksempler. En bog som er færdiglæst, ryger ofte tilbage på hylden for evigt, men en bogbento kan være en fin måde at "afslutte" en god læseoplevelse på, hvorfor jeg anbefaler at man giver sig i kast med det. Jeg har i hvert fald ikke lavet min sidste bogbento-konkurrence. ■

Hvad skal der stå på PLC's hylder?

Amanda Loft Sandegaard og Anna Faber Lindkjær, hhv. projektdeltager og projektleder og forfattere til guiden **Fremtidens frilæsning** i skolernes PLC.

Af Eline Mørch Jensen

Ny guide viser veje til, hvordan man kan sammensætte den bedst mulige frilæsningssamling ude på skolerne – og den gode nyhed er, at der er inspiration til alle uanset økonomisk formåenhed.

Hvilken skolebibliotekar drømmer ikke om at pakke taperullen væk og luge ud i de gamle, slidte og forældede bøger for i stedet at fylde hylderne med de allernyeste, lækreste og mest spændende børne- og ungdomsbøger? Men er dét, hvad der skal til, for at få eleverne til at låne flere bøger på PLC og måske ovenikøbet styrke læselysten?

Guiden **Fremtidens frilæsning**

i skolernes PLC er tænkt som et redskab til at udvikle en ideel frilæsningssamling og giver konkrete bud på spørgsmålet om, hvad der skal til. Målet med guiden er at understøtte læselysten. Uanset om man som PLC må nøjes med at plukke de forslag ud, der ligger inden for mulighederens grænser, eller om man vælger hele pakken. Fokus i guiden ligger på den fysiske samling, da børnene selv fremhæver den trykte bog som deres foretrukne læsemedie. Som det hedder i indledningen: "Heri ligger nemlig udviklingspotentialer både ift. økonomi og organisering samt samlingens sammensætning og formidling."

Guiden, der er blevet til med tilskud fra Udviklingspuljen for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre, henvender sig primært til PLC-medarbejdere og skoleledelser, men også til medarbejdere og ledere på folke-

bibliotekerne, eftersom det fremgår af Folkeskoleloven, at skolernes PLC bør samarbejde med folkebibliotekerne. Bag projektet står Københavns Biblioteker, Gribskov Biblioteker, Holbergskolen i København, Gentoftebibliotekerne og Tænk tanken Fremtidens Biblioteker.

15 bøger pr. elev

LæringsCentret har mødt to af folkene bag guiden til en snak om de vigtigste råd og konklusioner. Det drejer sig om projektleder Anna Faber Lindkjær og projektdeltager Amanda Loft Sandegaard. Mødet foregik i et køkken på 3. sal på Københavns Hovedbibliotek, da bibliotekets børneafdeling pt. er lukket på grund af ombygning. Derfor gik snakken nu lystigt alligevel, og der var kaffe på kanden.

En af guidens vigtige pointer er, at en ideel frilæsningssamling skal bestå af

12.000 bøger, svarende til 15 bøger pr. elev på en skole med 800 elever. Men hvordan er man nået frem til lige dette tal?

Anna: - En af udfordringerne har været, at der er meget få data på området. Herhjemme har vi ikke tal på hvor mange bøger, PLC'erne har til rådighed lokalt. Derfor har vi skelet til internationale undersøgelser, som har forsøgt at opsætte normer for, hvor mange bøger, der bør være på et skolebibliotek.

Men hvem siger at de udenlandske skolebiblioteker har fundet det rette antal bøger pr. elev?

Anna: - Det kan vi heller ikke vide, men det kan give os et udgangspunkt, som kan sammenlignes med de danske skoler, der har deltaget i projektet. I forhold til de danske skoler har vi til gengæld taget udgangspunkt i niveauet hos PLC'er, som aktivt prioriterer løbende udvikling og pleje af skolens samling af frilæsningssamlinger med henblik på at stimulere elevernes læselyst. De udenlandske tal ligger typisk lidt højere. Derfor har vi nedjusteret dem og er endt på de 15 bøger pr. elev.

Hun tilføjer, at projektgruppen som led i sin research har talt med PLC-medarbejdere, skoleledere og materialespecialister fra København, Gentofte og Gribskov, som er deltagerkommuner i projektet, men også fra Jylland, Fyn og på Bornholm, for på den måde at få et bredere billede af forholdene og inspiration til, hvordan man kan udvikle skolernes samlinger.

Alle kan gøre noget

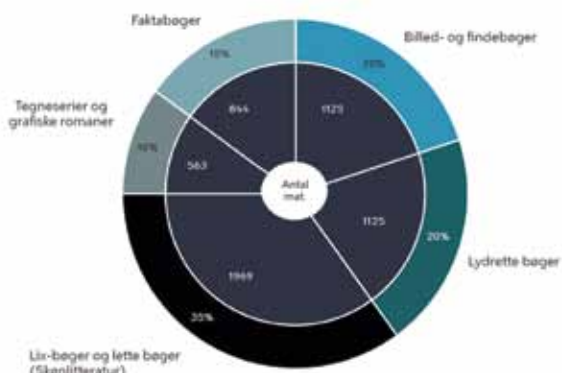
Amanda: - Det med tallene har også været meget til debat i projektgruppen. Vi har virkelig brugt tid på at diskutere, om man kan sætte tal på dét her - og om det er nødvendigt at gøre. Men vi blev enige om at det er vigtigt, fordi guiden skal være let at anvende.

Amanda tilføjer, at den efterfølgende respons fra PLC-medarbejderne på de involverede skoler har været meget positiv. Netop fordi man har oplevet, at guidens redskaber kan bruges.

Amanda: - Flere satte – lige som dig – spørgsmålstegn ved, om det gav mening at sætte tal på. Men i dag er mange glade for det som redskab, og flere siger at de "ikke kan vente med at prøve det af!"

Hvad er det så, man med fordel kan sætte i værk på PLC'erne ifølge guiden? Som nævnt anbefales det, at frilæsningssamlingen består af 12.000 bøger for en skole med 800 elever. Samlingen bør desuden fornyes med 5 % årligt, svarende til 600 nye bøger, og derudover bør der afsættes de nødvendige ▶

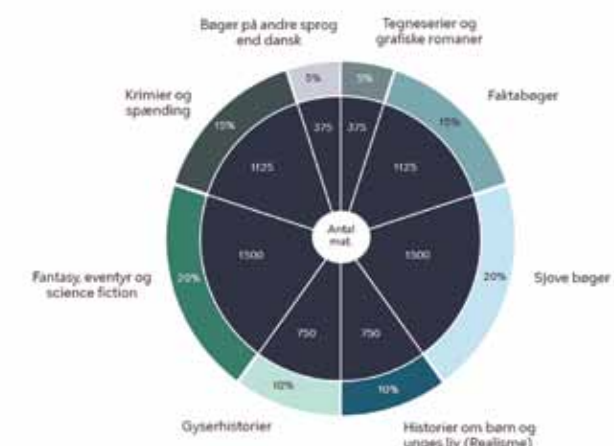
SAMMENSETNING AF FRILÆSNINGSMATERIALER I 0.-2. KLASSE

SAMMENSETNING AF FRILÆSNINGSMATERIALER I 3.-6. KLASSE

SAMMENSETNING AF FRILÆSNINGSMATERIALER I 7.-10. KLASSE

personaleressourcer. Hvad der er nødvendigt og/eller ideelt for den enkelte skole afhænger dog både af økonomiske, lokale og andre forhold.

Anna: - Guiden er ikke en facitliste, men inspiration til, hvor man sammen med sine kolleger, ledelsen på skolen og eventuelt folkebiblioteket kan udvikle skolens samling af fysiske frilæsningsmaterialer.

Giv børnene det, de vil have

Takket være læsevaneundersøgelser fra de sidste 20 år har vi viden om, hvad børn i forskellige aldersgrupper kan lide at læse. Blandt andet ved vi, at serier, fagbøger, realisme, fantasy og bøger med humor og gys er populære. Guiden bruger denne viden til at opstille modeller for, hvad en ideel frilæsningsamling bør indeholde. Modeller som kan suppleres med egne undersøgelser af elevernes læse-interesser, for eksempel via guidens dialogredskab.

Ud over modellerne anbefaler guiden at spare på tapen og i stedet luge ud i gamle, slidte bøger. Det anbefales også at købe flere eksemplarer af den samme populære titel fremfor mange forskellige titler. Simpelthen fordi det virker stimulerende på læselysten, at en bog er til at få fat på med det samme.

Men er det ikke synd at smide bøger ud, bare fordi de ikke er udgivet for nylig – og taler det ikke imod børns stigende bevidsthed om genbrug?

Anna: - Vi siger ikke, at alt gammelt skal smides ud. Men vi anbefaler at man ser på, hvad der bliver lånt ud. Hvis en bog ikke lånes, er det måske fordi, den skal præsenteres på en ny måde – med forsiden udad eller som en del af en spændende udstilling. Hjælper det ikke, er det på tide at skifte den ud.

Går det ikke ud over bredden i udvalget? Jeg er med på at bøger, som ikke kan hænge sammen, skal kasseres, men hvad med de nørdede bøger, som ikke appellerer bredt – skal der ikke være plads til dem?

Amanda: - Jo, der skal også være plads til de smalle titler. Men her foreslår vi, at PLC'erne tager stilling til, hvor de digitale materialer kan støtte den fysiske samling. Så kan man for eksempel læse de smalle titler, der ikke lånes så meget ud, på eReolen GO! i stedet. På den måde kan bøgerne i den fysiske samling bedre komme til deres ret, fordi der er mere luft til at vise dem frem. Det vigtigste er at have en samling, der er lettilgængelig og overskuelig, og

som inviterer eleverne til at gå på opdagelse. Man kan også tilføje zoner med plads til fordybelse, hvis man vil indbyde til læsning.

Samarbejde på tværs

Projektet udspringer af de senere års undersøgelser, som peger på, at børn i dag læser mindre end tidligere. Samtidig har man i Købehavnsområdet oplevet et stigende antal skoler, der gerne vil samarbejde med folkebibliotekerne både i forhold til aktiviteter og materialeindkøb

Amanda supplerer: - Fra Læsevaneundersøgelsen i 2017 ved vi, at tilgængeligheden af bøger, hvor børnene er, er vigtigt, og at 20 % af eleverne siger, at et forbedret skolebibliotek vil kunne påvirke deres læselyst positivt.

Så guiden er et skib - blandt mange andre - I sætter i søen, i håbet om at påvirke udviklingen?

Anna: - Præcis. Det er ét greb ud af mange, som skolerne kan vælge at lade sig inspirere af og bruge som løftestand for udvikling af frilæsnings-samlingen. Næste skridt er at formidle guiden til PLC'erne, skolelederne og folkebibliotekerne, men et naturligt videre forløb ville være at følge nogle af PLC'ernes arbejde med guiden. Forhåbentligt kan dette føre til følgeforskning, der undersøger betydningen af materialer.

Formidlingen af **Fremtidens frilæsning i skolernes PLC** er i fuld gang. Blandt andet gennem information til PLC'er og skoleledere på alle landets skoler og afholdelse af workshops i brug af guiden på PLC's temakonferencer. ■

Se guiden på https://bibliotek.kk.dk/sites/kobenhavn.ddbcms.dk/files/files/page/fremtidens_frlaesning_i_skolernes_plc_-_guide_til_udvikling_af_den_fysiske_frlaesningssamling.pdf

Uden én eneste falsk tone

Af Eline Mørch Jensen

Vulkan er en både velskrevet og fængslende ungdomsroman om vold og grænser, men også om spirende kærlighed og om at finde sig selv. Handlingen og karaktererne i historien fremstår ægte og vedkommende, lige som sproget er flydende, og, forekommer det mig, uden én eneste falsk tone.

Vulkan er skrevet af Zakiya Ajmi (f. 1992), som tidligere blandt andet har udgivet *Den sommer alt voksede vildt*, og som pt. er elev på Forfatterskolen for Børnelitteraturs sidste årgang.

Romanen følger Anna og hendes mor, som er flyttet til en ny by efter et ophold på et krisecenter, hvor de to har levet i en periode efter at Annas mor har forladt sin voldelige mand, Annas far.

Anna er klemmt mellem sine forældre på den ene side og livet med angst og vold på den anden - ifølge psykologen er hendes ufrivillige vandladninger helt normale og skyldes PTSD. Moren hører musik med klokker og messende stemmer og prøver at finde en indre ro med meditation, mens faren kalder Anna for "sin lille prinsesse" og klynker og tigger hende om at flytte hjem til sig. Samtidig er Anna også bare en teenager, der prøver at finde sig til rette i en ny skole, hvor hun meget symptomatisk endnu ikke har fået tildelt en plads i klassen: "Det er ikke, fordi de andre er lede eller noget. De fleste lægger bare overhovedet ikke mærke til, at jeg triller stolen hen til deres bord, og det er værre end at være i vejen. Så for det meste sætter jeg mig i vindueskarmen."

Der er altså ikke nogen særlig støtte at hente hos forældrene, og ikke nogen vedvarende venskaber på grund af den omflakkende tilværelse. Men der er Chili, Annas nye veninde,

som er vild med Oscar "der lugter af Roskilde Festival." Ikke at de to piger har det dybeste eller mest solide venskab, men det er bedre end ingenting. Lige indtil Anna stærkt påvirket og mod sin vilje ender i en seng med Oscar, fordi han presser på og overskrider hendes grænser. Ordet "voldtægt" bliver ikke sagt højt, men det der sker er alligevel *langt* over grænsen!

Overgrebet medfører problemer af flere slags, både i forhold til Annas eget manglende selvværd og i forholdet til Chili, som giver Anna skylden, frem for Oscar, og lægger hende for had ... Ikke godt! Og hvordan skal Anna nu også kunne se Idris i øjnene? Idris fra parallelklassen, som dyrker parkour og kaster med glimmer for at gøre verden smukkere, Idris som Anna er spirende forelsket i? Er der overhovedet nogen der vil kunne elske Anna, har hun *fortjent* det - og vil hun kunne elske sig selv?

Som det fremgår er det nogle store og vanskelige temaer, vi kommer omkring - vold og overgreb, voksne der kommer til kort, lavt selvværd, ensomhed, usikkerhed og forelskelse, men på intet tidspunkt bliver det postuleret eller for meget. Selvom *Vulkan* ikke lægger fingrene imellem, bliver den aldrig tung læsning. Til dels på grund af den levende og

mundrette sprogtone, men også fordi Anna vokser og modnes undervejs og til sidst træder i karakter som handlende ung kvinde. Ofte har hun oveni købet overskud til at komme med lettere småironiske kommentarer til sin kaotiske livssituation og sine steder endda lidt grum galgenhumor - selv midt op i sin alvoren omkring hendes fars selvmordsforsøg:

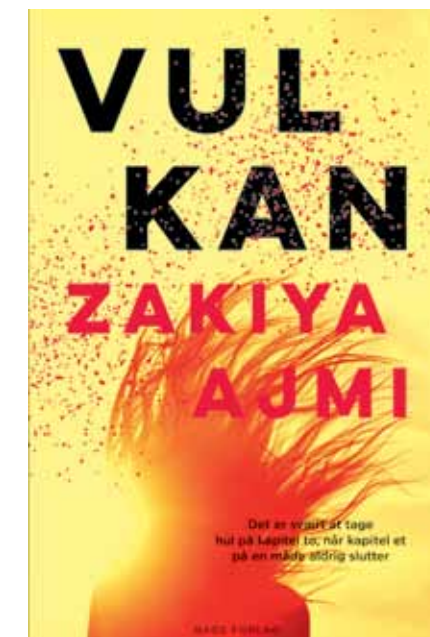
"Er han ...?" Jeg rører ved hans kind. Den er varm. Så død er han nok ikke. Det ser ud som om han sover. Han ser så uskyldig ud, som et barn. Jeg kunne kvæle ham, hvis jeg ville. 'Dør han?'"

Vulkan kan godt anskues som en dannelsesroman, hvor Anna hen ad vejen bliver mere afklaret omkring hvem hun er og hvad hun står for, for derefter at finde mod og styrke til at konfrontere sine omgivelser, blandt andet ved at slå hånden af sin far og holde Oscar ansvarlig for hans handlinger - og mere positivt ved at insistere på venskabet med Chili.

Det betyder alt i alt at der er meget at hente og spejle sig i for læsere fra cirka 13 år og op, både for de børn og unge, som selv står i problemer til halsen af denne eller lignende art, men også for alle dem, der gerne vil læse flere autentiske ungdomshistorier, det er til at leve sig ind i.

Så jeg kan med andre ord kun erklære mig enig i lektørudtalelsens salut henvendt til bibliotekaren: "Anbefales på det varmeste. Skal stå på alle biblioteker og er et godt bud på classesæt til udskolingen." Og for egen regning vil jeg bare tilføje, at jeg håber der kommer en 2'er! ■

Vulkan
Af Zakiya Ajmi
175 sider
Gads Forlag
2019

Krig og medmenneskelighed

Af Sacha Mortensen, Røde Kors

'Krig og medmenneskelighed' er et nyt digitalt undervisningsmateriale fra Røde Kors og Undervisningsforlaget Alinea, der vil gøre krig og krigens regler virkelighedsnært og relevant for danske skoleelever.

"Pludselig lød en høj eksplosion, og jeg så min far udenfor. En bombe under en bil var detoneret, og han var ramt.", fortæller 16-årige Alaa i Røde Kors' nye undervisningsmateriale 'Krig og medmenneskelighed'. Alaa flygtede med sin onkel fra krigen i Syrien til Danmark, da konflikten i hjemlandet blussede op. Han fortæller om den dramatiske flugt, og hans kamp for at genforene sin familie.

Vi hører dagligt om krig og konflikter i medierne, og selvom krig er skræmmende og til tider uforståeligt, så er det en del af vores fælles historie. Målet er at gøre et abstrakt emne som krig og krigens regler virkelighedsnært, og give eleverne værktøjer til at diskutere krig samt konsekvenserne heraf.

Krige og væbnede konflikter er en del af hverdagen for millioner af mennesker verden over. Undervisningsmaterialet tager eleverne i hånden, og gør dem klogere på krig som fænomen. Det er målrettet 7.-9. klasse og understøtter den almindelige undervisning med praktiske cases, som vil give anled-

ning til at drøfte svære problemstillinger i klassen. Det er også muligt at få en gratis foredragsholder fra Røde Kors ud i klassen for at tale om 'krigens regler'.

diskuterer emner som krig og konflikt, medmenneskelighed og nødhjælp, enten enkeltvis eller i grupper. Øvelserne går konkret ud på at udvide deres ordforråd,

analysere film og billeder, relatere en films indhold til en velkendt historie og tale sammen om Røde Kors' arbejde. Eleverne opnår desuden at få et kendskab til Genève-konventionerne.

'Krig og medmenneskelighed' er blevet til i et samarbejde mellem Røde Kors og Forlaget Alinea og drager fordel af de muligheder, der er i Alineas digitale undervisningsplatform NEXT. 'Krig og medmenneskelighed' er et digitalt undervisningsmateriale og lever op til Fælles Mål inden for dansk, samfunds-fag, historie og billedkunst.

Foto: Lene Vendelbo.

Tværfaglig læring

'Krig og medmenneskelighed' består af et grundforløb og fire ekstra forløb til fagene dansk, billedkunst, historie og samfunds-fag. I dansk er der fokus på at arbejde med krig i ord og billeder og sætte ord på egne holdninger. Billedkunstforløbet tager afsæt i forskellige kunstneres vidnesbyrd om krig, mens historie præsenterer eleverne for forskellige krige og krigsveteraners vidnesagn. Materialet henvender sig også til samfunds-fag, hvor fokus er på cyberspace som en ny fjerde slagmark. Materialet byder på forskellige øvelser, der lægger op til at eleverne

Undervisningsmaterialet består af:

- Et gennemført digitalt undervisningsmateriale med fem forskellige undervisningsforløb
- Grundig lærervejledning til hvert undervisningsforløb
- Fakta, billeder, film, interviews, faglige artikler, podcast og tests
- Book en Røde Kors-foredragsholder på www.rodekors.dk/foredragsholder

Materialet er gratis og tilgængeligt via Uni-login på: www.rodekors.dk/skole/krig-og-medmenneskelighed